

2020-06-25
Ju2020/02485/SSK
Ju2018/00451/SSK
Ju2017/04517/SSK
Ju2017/02394/SSK
Ju2017/02347/SSK
Ju2016/08163/SSK
Ju2016/04028/SSK
Ju2016/02405/SSK

Justitiedepartementet

Myndigheten för samhällsskydd och
beredskap
651 81 Karlstad

Uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att analysera och lämna förslag på hur det samlade behovet av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar bäst kan tillgodoses

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) att analysera och lämna förslag på hur det samlade behovet av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar bäst kan tillgodoses. MSB ska i sin analys och bedömning utgå från behoven av robust och effektiv kommunikation hos Rakelsystemets användarorganisationer. Det system som föreslås ska på sikt kunna ersätta det nuvarande Rakelsystemet och ska därför kunna leva upp till de mycket höga krav som ställs på Rakel idag, eller ännu högre krav, i termer av säkerhet, robusthet och tillgänglighet.

MSB ska utgå från kärnan i det förslag som lämnades av utredaren Gunnar Holmgren i rapporten Kommunikation för vår gemensamma säkerhet (Ds 2017:7), dvs. en hybridlösning mellan staten och en eller flera kommersiella mobilnätoperatörer, med statligt ägande och kontroll över systemets centrala delar, kompletterat med avtal om prioritetsfunktioner och nationell roaming eller annan likvärdig form av samarbete med kommersiella mobilnätoperatörer, inklusive användning av deras infrastruktur. Förslaget ska också anpassas till en förväntat snabb teknikutveckling på området.

För att säkerställa en effektiv användning av statens resurser ska förslaget inkludera befintlig infrastruktur inom statliga bolag, myndigheter och affärsverk i så stor utsträckning som är lämpligt och möjligt. Detta är viktigt ur ett användarperspektiv för att skapa ett kostnadseffektivt system och minimera kostnadsökningar. Förutom resurseffektivitet är syftet även statligt ägande och kontroll av systemets centrala delar.

Förslaget ska också vara anpassat till det säkerhetspolitiska läget i omvärlden. Det föreslagna systemet ska utformas så att det fungerar oberoende av funktioner i andra länder samt att obehörig styrning eller manipulation förhindras. Vidare ska förslaget säkerställa att kunddata, trafikdata och annan känslig information behandlas på ett säkert sätt och inte hamnar utanför svensk kontroll.

MSB ska även förhålla sig till utvecklingen av nya kommunikationssystem för samhällsviktiga aktörer i våra grannländer, primärt Finland och Norge. För regeringen är det av stor vikt att den funktionalitet som sammankopplingen mellan Rakel, Virve och Nödnett innebär ska kunna vidmakthållas.

Slutligen ska förslaget förhålla sig till de tjänster för mobil data-kommunikation som regeringen i ett första steg uppdragit åt MSB att anskaffa och tillhandahålla (dnr Ju2020/02484/SSK) så att det förslag som lämnas bildar ett sammanhållet system ur ett användarperspektiv. I den mån kommunikation sker via olika delsystem ska det inte påverka användningen av systemet.

Inom ramen för uppdraget ska MSB:

- inhämta information från användarorganisationerna om vilka behov de har av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem samt analysera och bedöma det samlade behovet utifrån bl.a. funktionalitet, tillgänglighet, robusthet och långsiktig kostnadskontroll,
- analysera för- och nackdelar med att helt eller delvis införa ett system liknande den lösning som har valts i Finland och tillvarata de finska erfarenheterna för att, om lämpligt och möjligt, tillämpa i en svensk kontext,

- föreslå hur det samlade behovet bäst kan tillgodoses och vilken eller vilka aktörer som bör få ansvar för att genomföra förslaget,
- analysera och bedöma vilket behov av frekvensutrymme som det föreslagna systemet har och lämna förslag på hur det behovet kan tillgodoses,
- bedöma de ekonomiska konsekvenserna av förslaget genom att beräkna de årliga kostnaderna för att genomföra förslaget, inklusive hos vilken aktör de uppstår samt hur de kan finansieras genom användaravgifter och, i det fall full finansiering genom användaravgifter inte bedöms vara möjligt, anslag,
- bedöma vilka eventuella författningsändringar som krävs för att genomföra förslaget, och
- ta fram en övergripande tidplan för genomförandet av förslaget.

MSB ska i relevanta delar av uppdraget samverka med de statliga aktörer som bedöms ha infrastruktur att bidra med, exempelvis Affärsverket svenska kraftnät, Teracom Group AB, Trafikverket och Vattenfall AB. Därutöver ska MSB samverka med Försvarsmakten, Fortifikationsverket, Post- och telestyrelsen, Trafikverket samt andra myndigheter som bedöms ha relevant kunskap och erfarenhet att bidra med utifrån uppdragets syfte. MSB ska också föra en dialog med Rakelsystemets användarorganisationer och eventuella andra berörda aktörer. Mot bakgrund av den förväntat snabba teknikutvecklingen ska MSB inhämta och beakta synpunkter från kommersiella marknadsaktörer. I genomförandet av uppdraget ska MSB även förhålla sig till pågående lagstiftningsprocesser och annat utvecklingsarbete inom för uppdraget relevanta områden.

MSB ska löpande hålla Regeringskansliet (Justitiedepartementet) informerat om uppdragets genomförande.

Uppdraget ska redovisas senast den 12 februari 2021.

Skälen för regeringens beslut

Tillgång till säkra och robusta mobila system för både tal- och datakommunikation är idag en förutsättning för att aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar ska kunna utföra sina uppdrag på ett effektivt sätt. Det nuvarande Rakelsystemet som dagligen används för att leda och samordna insatser inom bl.a. brottsbekämpning och räddningstjänst bygger på äldre teknik med begränsad kapacitet och behöver därför ersättas.

I vårändringsbudgeten för 2020 aviserade regeringen att MSB kommer att ges två uppdrag avseende etablering av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar (prop. 2019/20:99). Regeringen har beslutat om det första uppdraget att anskaffa och tillhandahålla tjänster för mobil datakommunikation till användare av Rakelsystemet (dnr Ju2020/02484/SSK) och genom det påbörjat arbetet för att utveckla och etablera Rakel Generation 2 (Rakel G2). Befintliga mobilnät erbjuder i dagsläget inte den tillgänglighet, robusthet och prioritet för samhällsviktiga aktörer som finns i det nuvarande Rakelsystemet. För att samhällsviktiga aktörer ska kunna leda och genomföra insatser samt samverka med varandra även under större händelser när kapaciteten i de befintliga näten inte räcker till, eller vid längre elavbrott, krävs det ytterligare åtgärder. Statligt etablerad radioinfrastruktur i glesbygd och andra prioriterade områden möjliggör även inplacering av kommersiella operatörers aktiva utrustning och främjar därmed bredbandstäckningen.

Takten i den tekniska utvecklingen, inte minst på kommunikationsområdet, medför att tidigare förslag och underlag som har inkommit till regeringen blivit inaktuella. Det finns därmed behov av ytterligare beredningsunderlag avseende hur det samlade behovet av ett utvecklat och säkert kommunikationssystem för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar bäst kan tillgodoses. I det arbetet bör även varje aktörs rätt till rådighet över den egna infrastrukturen beaktas.

Mot bakgrund av MSB:s ansvar för det befintliga Rakelsystemet och genomförandet av det första steget av Rakel G2 anser regeringen att MSB är den aktör som är bäst lämpad för att analysera och föreslå vilka ytterligare åtgärder som krävs för att tillgodose samhällsviktiga aktörers behov av robust och effektiv kommunikation.

På regeringens vägnar

Mikael Damberg

Anette Häggström Ahrnens

Kopia till

Affärsverket svenska kraftnät
Ekonomistyrningsverket
Elsäkerhetsverket
Energimyndigheten
Folkhälsomyndigheten
Fortifikationsverket
Försvarets Materielverk
Försvarmakten
Försäkringskassan
Kriminalvården
Kustbevakningen
Lantmäteriet
Livsmedelsverket
Luftfartsverket
Länsstyrelserna
Migrationsverket
Pensionsmyndigheten
Polismyndigheten
Post- och telestyrelsen
Sjöfartsverket
SMHI
Socialstyrelsen
Statens fastighetsverk
Statens jordbruksverk
Statens veterinärmedicinska anstalt
Strålsäkerhetsmyndigheten
Sveriges Kommuner och Regioner, SKR
Säkerhetspolisen
Teracom Group AB
Trafikverket
Transportstyrelsen
Tullverket